

Fylkesmannen i Vest-Agder

Samfunnsavdelingen

Saksbehandler: Monica Bjørkholt Gundersen
Tlf.: 38 17 67 42

Deres ref.: 09.02.2011
Vår ref.: 2011/930

Vår dato: 09.05.2011
Arkivkode: 755

Justis - og politidepartementet
Postboks 8005, Dep
0030 Oslo

Høring- forskrift til den nye vergemålsloven, og endring i annen lovgivning som følge av ny vergemålslov

Vi viser til departementets høringsbrev datert 9. februar 2011.

Fylkesmannen slutter seg i hovedsak til forslag til forskrift og endringer i annen lovgivning som følge av ny vergemålslov.

Fylkesmannen vil nedenfor knytte sin uttalelse til enkelte utvalgte bestemmelser i forslagene.

3. Departementets generelle vurderinger

Departementet har i sine generelle bemerkninger vist til at rekruttering av verger i den nærmeste familie fortsatt vil være viktig og riktig i de fleste tilfeller. For de tilfeller der det ikke er mulig å rekruttere verger fra den nærmeste krets, vil et alternativ være at det oppnevnes en profesjonell verge. Fylkesmannen er enig i at det i de fleste tilfelle vil være mest hensiktsmessig at det oppnevnes verger i den nærmeste familie/nære krets. Fylkesmannen vil imidlertid bemerke at hovedutfordringen i mange av dagens overformynderier nettopp er rekrutteringen av nye verger. I økende grad blir advokater brukt, ikke bare i de tilfeller der hjelpevergeoppdragets karakter tilsier det, men også i de tilfellene der det ikke finnes andre som vil påta seg vervet. Fylkesmannen ser at ordningen med faste verger er en modell som kan lette rekrutteringen, og kan gi tilfredsstillende og adekvat hjelp til den vergetrengende til en lavere kostnad enn om det ble oppnevnt advokat. De faste vergene skal imidlertid også rekrutteres, og det er derfor etter Fylkesmannens oppfatning viktig at de økonomiske betingelsene og betingelsene for øvrig er av en slik karakter at oppdraget blir attraktivt. Oppdraget som verge kan i mange tilfeller være meget krevende, og det kan stilles spørsmål ved om bl.a. forskriftens forslag til økonomisk godtgjøring, fritak fra lønnsoppgaveplikt og gode ordninger for opplæring og bistand er tilstrekkelig til å øke rekrutteringen. Fylkesmannen stiller spørsmål ved om det er realistisk å basere seg på at det i hovedsak skal rekrutteres verger innen familie eller nærmiljø, men at man også i fremtiden må ta høyde for at det i relativt stor utstrekning kan bli aktuelt å oppnevne advokater som verger.

5. Vergemålsmyndigheten

5.1 Fylkesmannens opplæringsplikt

Det er forutsatt at den nærmere opplæringen av vergene bør overlates til Fylkesmannen. Fylkesmannen er enig i dette for at man skal kunne finne egnede løsninger innenfor sitt distrikt. Samtidig er det et behov for grunnopplæring av de fleste verger. I følge forskriftens § 1 er det forutsatt at vergene skal få opplæring ved oppnevningen. Fylkesmannen er av den oppfatning at det bør være et felles grunnkurs som omfatter alle verger i alle vergemålsdistriktene. Fylkesmannen er av den

oppfatning at den sentrale vergemålsmyndighet bør utarbeide felles rutiner og retningslinjer for opplæring av vergene, jf. pkt. 3 departementets generelle bemerkninger s. 7.

5.3 Fylkesmannens tilsyn med vergene

I forslag til forskiftens § 2 fremgår det at Fylkesmannen skal føre tilsyn med at de oppnevnte vergene utfører vergeoppdraget i samsvar med lov, forskrift eller vedtak. Som et ledd i tilsynet skal Fylkesmannen gi veiledning og bistand, og løpende følge med på vergens utførelse av vergeoppdraget, herunder kontrollere vergeregnskapet og årsrapport utarbeidet av fast verge. Fylkesmannen er av den oppfatning at en løpende oppfølging av den enkelte verge i realiteten er vanskelig å praktisere. Hvorvidt en verge henvender seg til Fylkesmannen vil kunne bero på tilfeldigheter. Imidlertid er Fylkesmannen av den oppfatning at en systematisk løpende kontroll av vergene i praksis vil basere seg på kontroll av regnskap og årsrapport når det gjelder faste verger, og at en kontroll utover dette vil bli sporadisk, med mindre det f.eks etableres rapporteringsrutiner hvor konkrete emner etterspørres (også for alminnelige verger). Fylkesmannen stiller spørsmål om den sentrale vergemålsmyndigheten bør konkretisere og utdype hva som skal ligge i en løpende kontroll med vergene.

For den årlige rapport som de faste vergene skal avgi bør det presiseres hva rapporten skal inneholde, og det må påses at det ikke blir et vesentlig skille mellom den kontrollen som føres med faste verger og andre verger.

5.4 Fylkesmannens tilsyn med uskiftebo

I forskriftens § 3 tredje punktum er bestemmelsen i gjeldende vergemålslov § 27 første ledd annet punktum videreført. Det fremgår her at Fylkesmannen om nødvendig skal gjennomgå boet sammen med vergene til arvingen og få en oversikt over eiendeler, formue og gjeld. Fylkesmannen er av den oppfatning at en gjennomgang av Fylkesmannen bør kunne erstattes av en registreringsplikt lik den som vergen har ved opprettelsen av vergemålet. Dette bør være tilstrekkelig for å få oversikt over boet. Dersom det er spesielle problemstillinger vil Fylkesmannen ha en bistands- og veiledningsplikt som følger av forskriftens § 1.

6. Saksbehandlingsregler i vergemålssaker

6.1 Begjæring om vergemål

Fylkesmannen er av den oppfatning at en bestemmelse om hva som skal ligge til grunn for vedtaket om oppnevning av vergemål er konkret og klargjørende i forhold til gjeldende rett. Fylkesmannen vil bemerke at det i følge ny vergemålslov § 59 første ledd bokstav e) er forutsatt at den som skal ha verge har rett på en samtale med saksbehandler. Selv om Fylkesmannen ser viktigheten av at man sikrer at den som skal ha verge har gitt et informert samtykke stiller fylkesmannen spørsmål ved om ikke denne bestemmelsen kan lempes i forskrift. Fylkesmannen antar at de opplysninger man vil kunne få gjennom en samtale med den som skal ha verge, også vil fremkomme i de erklæringer/uttalelser som for øvrig må ligge til grunn for vedtaket om oppnevning. Fylkesmannen er usikker på hvor mange som vil ønske å ha en slik samtale, derfor er det også knyttet usikkerhet til hvilken arbeidsbelastning dette vil utgjøre for Fylkesmannen. Uansett bør det i søknadsskjema innarbeides spørsmål om en slik samtale er ønskelig.

6.2. Meldeplikt ved behov for vergemål

Fylkesmannen er av den oppfatning at en meldeplikt som beskrevet i forskriftens § 4 vil være egnet til å fange opp behov for vergemål/behov for endring av vergemål. Fylkesmannen er av den oppfatning at

det bør vurderes å forskriftsfeste en plikt til å bruke et meldeskjema. Meldeskjemaet vil kunne omfatte de sentrale opplysningene som er nødvendig for Fylkesmannens vurdering, og vil kunne være arbeidsbesparende for Fylkesmannen. Fylkesmannen stiller videre spørsmål ved om oppnevning av verge i meldepliktilfellene anses for begjært av den som melder, eller om det er Fylkesmannen som eventuelt av eget tiltak oppnevner verge på bakgrunn av meldingen.

6.4 Vilkår for lån fra midler som tilhører personer under vergemål

Fylkesmannen er av den oppfatning at bestemmelsen foreslått i forskrift og ny vergemålslov, gir Fylkesmannen mulighet for å foreta en mer konkret vurdering tilpasset den enkeltes situasjon enn slik reglene er utformet i dag. Fylkesmannen stiller spørsmål ved om det likevel bør være et krav til sikkerhet i fast eiendom. En praktisk situasjon vil ofte være at en verge søker om lån til kjøp av fast eiendom. I denne forbindelse kan det også oppstå et spørsmål om Fylkesmannen kan gi et forhåndssamtykke til lån. Et forhåndstilsagn kan være praktisk å ha i forbindelse med budrunder. Utfordringen ved forhåndstilsagn er at det er vanskelig å vurdere kravet til sikkerhet når man ikke har et konkret kjøpsobjekt å forholde seg til. Fylkesmannen er av den oppfatning at det bør forskriftsfestes hvorvidt det er anledning for Fylkesmannen til å gi et forhåndstilsagn på lån av midler tilhørende den som er under vergemål. Også de vurderingstemaer som skal ligge til grunn for vurderingen av et forhåndstilsagn bør forskriftsfestes.

7.2 Godtgjøring til vergen

Fylkesmannen er av den oppfatning at de foreslåtte bestemmelser om godtgjøring til vergen i utgangspunktet gir rom for fleksible løsninger. På den annen side stiller Fylkesmannen spørsmål ved om det i praksis blir slik at vergene vil benytte seg av unntaksbestemmelsene i utstrakt grad, slik at fordelene med de standardiserte årlige satsene i praksis ikke vil bli så store. Fylkesmannen er av den oppfatning at det i størst mulig utstrekning bør forhåndsavtales med vergen hvilket omfang oppdraget skal ha, for å unngå vurderingsproblemer i forhold til hva som skal omfattes av vergeoppdraget.

7.3 Dekning av vergens utgifter

Det er i forskriftens § 20 fremmet to alternative forslag til dekning av vergens utgifter. Fylkesmannen er av den oppfatning at den mest hensiktsmessige løsningen er alternativ 2, dvs. at den faste årlige satsen forskriftsfestes, og at denne satsen indeksreguleres. Bestemmelsens annet ledd gir mulighet for skjønnsmessige og individuelle tilpasninger.

7.6 Regler om vergeregnskapet

Fylkesmannen er av den oppfatning at bestemmelsene om vergens regnskapsplikt og hvordan regnskapsplikten oppfylles er presise, og klargjør mye tydeligere enn etter gjeldende lovgivning de krav som stilles til regnskapene. Når det gjelder kvitteringer og ander bilag til vergeregnskapet skal dette ikke sendes fylkesmannen, men skal oppbevares som dokumentasjon og skal fremlegges på forespørsel. Fylkesmannen er av den oppfatning at det bør forskriftsfestes for hvilke typer utgifter det er nødvendig for vergen å oppbevare bilag. Dette kan eksempelvis være bilag for kjøp/uttak av en viss størrelse. Erfaringen viser at det i mange tilfeller ikke er en klar forståelse hos vergen at det gjelder en plikt til å oppbevare bilag, og at dette skaper problemer i de tilfeller der det i ettertid viser seg at man har behov for dokumentasjon.

8. Finansiell forvaltning

8.1 Grensen for når midler skal forvaltes av fylkesmannen

Fylkesmannen er enig i forslaget om å sette beløpsgrensen til kr. 150 000. Fylkesmannen er imidlertid i tvil om det er hensiktsmessig å knytte beløpsgrensen til grunnbeløpet. Fylkesmannen kan ikke se at det er behov for en årlig justering av beløpet. Fylkesmannen foreslår at det forskriftsfestes at den sentrale vergemålsmyndighet gis hjemmel til å justere beløpet.

8.4 Melding om forsikringsutbetalinger m.v til mindreårige

Fylkesmannen støtter forslaget om at det skal innføres meldeplikt til Fylkesmannen for forsikringsutbetalinger/erstatningsutbetalinger til mindreårige. Det fremgår av høringsnotatet at dersom den som skal foreta utbetalingen ikke har fått beskjed om noe annet fra Fylkesmannen på grunnlag av meldingen, vil det fremstå som naturlig på bakgrunn av ny vergemålslov å utbetale beløpet til vergen på vegne av den mindreårige om beløpet er under forvaltningsgrensen, og til Fylkesmannen på vegne av den mindreårige om beløpet overstiger forvaltningsgrensen. Fylkesmannen vil foreslå at det forskriftsfestes en plikt til uansett å gi tilbakemelding til den som skal utbetale en forsikrings - eller erstatningssum for å unngå enhver tvil.

9. Vergemålsmyndighetens regnskapsplikt, revisjon og desisjon

Det fremgår av forslag til forskrift § 9 at Fylkesmannen skal etablere systemer for internkontroll for å sikre at eiendelene som forvaltes etter vergemålsloven forvaltes på en forsvarlig måte, og at eventuelle økonomiske misligheter forebygges og avdekkes. Internkontroll handler om virksomhetens interne styring og egenkontroll. På mange områder, for eksempel i helselovgivningen er det utarbeidet spesifikke krav til hva internkontrollen skal omfatte. Dersom det skal stilles krav til internkontroll på samme måte som det eks gjøres innen helselovgivningen stiller Fylkesmannen spørsmål ved om det bør utarbeides en veileder i forhold til de kravene som skal stilles til interkontrollen. Dette også for at forvaltningen av eiendelene blir mest mulig lik i de enkelte fylkesmannsembeter.

10. Forskjellige bestemmelser

10.2 Registrering av fremtidsfullmakter

Fylkesmannen ser at det vil innebære en mindre arbeidsbelastning for Fylkesmannen dersom ansvaret for registreringen av fremtidsfullmakten legges til fullmektigen. Også endringer i fullmakten som nevnt i forslaget tilsier at dette er en god løsning. Imidlertid er det Fylkesmannens om skal stadfeste fullmakten, og en registrering iht. vergemålsloven § 84 jf. § 77 jf. forskriftens § 31 vil innebære at man sikrer notoriteten omkring fremtidsfullmakten. Det er Fylkesmannens oppfatning at det er nødvendig å forsikre seg om at slik registrering foretas. Dette kan enten skje ved at Fylkesmannen selv foretar registreringen, eller at fullmektigen innen en frist pålegges å sende melding til Fylkesmannen om at registrering er foretatt. Selv om stadfesting av fremtidsfullmakter er frivillig, og ikke har betydning for fullmaktens gyldighet, bare betydning som bevismoment overfor tredjepersoner, stiller Fylkesmannen likevel spørsmål ved om det bør settes krav til tidsfrister for stadfesting og registrering. Fylkesmannen stiller også spørsmål ved konsekvensen i de tilfeller der vilkårene for stadfesting ikke er tilstede, og der heller ikke vilkårene for opprettelse av vergemål er tilstede.

11. Overgangsordninger

11.1 Avslutning av overformynderiens virksomhet. Regnskap

Det er foreslått i forskriftens § 36 annet ledd at overformynderiet skal sørge for at alle pågående saker skal overføres til Fylkesmannen. Erfaringsmessig vil enkelte saker krever historikk fra tidligere saker. Det må presiseres overfor kommunene at overformynderiets arkiver er en del av kommunens arkiver og at arkivene må avsluttes iht. arkivlovgivningen.

Del II Endringer i vergemålsloven; endringer i annen lovgivning som følge av ny vergemålslov

2. Andre lovendringsforslag

Overgangsregler for fremtidsfullmakter

Det fremgår av forslaget til forskriften at det kan være grunn til å vurdere en overgangsbestemmelse om at en fullmakt som oppfyller kravene til en fremtidsfullmakt i loven, men som er opprettet før loven trådte i kraft, skal ha de rettsvirkningene som følger av ny vergemålslov fra den tid vergemålsloven trer i kraft. Fylkesmannen er av den oppfatning at det er de færreste som i praksis oppretter slike fullmakter. Erfaringsmessig utgjør ikke denne typen fullmakter et stort antall pr. i dag. Dette kan endre seg etter hvert som denne muligheten blir gjort kjent når den nye vergemålsloven trer i kraft. Fylkesmannen kan ikke se at det er behov for å innføre en bestemmelse som foreslått, med de eventuelle tolkningsproblemer som kan oppstå i tiden frem til den nye loven trer i kraft.

1.4 Særlig om Fylkesmannens rolle etter helse- og sosiallovgivningen

Fylkesmannen er av den oppfatning at i forhold til oppnevning av verger der det treffes vedtak etter kapittel 4 A i sosialtjenesteloven, vil dette på generelt grunnlag ikke by på problemer. Fylkesmannen anser det ikke som en praktisk løsning at et annet fylkesmannsembete skal oppnevne verger i disse tilfellene. Departementet viser til at det kan være behov for rask oppnevning av verge før det treffes vedtak etter kapittel 4A. Fylkesmannens erfaring er at dette ikke har vært en aktuell problemstilling. Erfaringsmessig har det imidlertid forekommet saker der en hjelpeverge har vært skeptisk til Fylkesmannen på bakgrunn av at vi tidligere har avgjort klager etter sosialtjenesteloven kapittel 4, og ikke gitt klageren medhold.

I alle saker der det treffes vedtak etter sosialtjenesteloven kap. 4A skal det etter gjeldende lovgivning oppnevnes hjelpeverge. I alle saker Fylkesmannen har hatt til behandling har det vært oppnevnt hjelpeverge på forhånd.

Med hilsen

Elin Saltrø (e.f.)
avdelingsdirektør

Monica Bjørkholt Gundersen
seniorrådgiver

